

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De contritionis veritate aureum opus Fratris Joa[n]nis
Viualdi de Monte regali. ordinis fratrum predicatoru[m]
sacre pagine professoris**

Vivaldus, Joannes Ludovicus

[Augsburg], 1518

VD16 V 1772

De tertio precepto diuine legis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30734

omnia z singula q̄ explicant p̄ autorē incognitū in explanatione huius p̄cepti.
 Un̄ dicit sic.

- Qui cantans: fabulans: trufans: vel turpia dicens.
- Despiciendo deū: nomīnat sanctos: sacra spernens.
- Judicio iurans: mendax inductor ad illud
- Perturans: dubiū iurans: mortalia iurans:
- Iurans cunq; tñ nolit servare p̄missum.
- Per crucē: atq; fidē: sanctos: animāq; deūq;
- Ad iurās: dicens mendacit: atq; iocose.
- Et p̄ membra dei: sanctorū euāgeliorū.
- Inducens falsum: iurancē q̄sq; scitē.
- Advertens frangit: ne iuret vana p̄ ipsum.

De tertio p̄cepto diuine legis.

Quamuis altitudo diuine sapie in om̄ibus creaturis z opib; suis reluceat. Porissime tñ on̄dit in mirabili ordinatione p̄ceptoz decalogi. Fō fm̄ Tho. in. ij. q. cxij. ar. liij. z itez in opusculo d. x. p̄ceptis: vt hoies in cultu h̄e religiois instruerent: dedit dñs. x. p̄cepta moy si i duab; tabul; lapideis sc̄pta: q̄z tr̄ia p̄ma p̄me table p̄tinet ad amorē z dilectiōnē dei. Et qz necesse est vt p̄fecte diligam; dñm. deū nr̄m corde: ore z ope. Idcirco vt eū corde p̄fecte diligere valeam; ordinat p̄mū p̄ceptū in q̄ phibet cult; falsoz deoz: cū d̄r: Nō habeb; deos alienos corā me. Sec̄do necesse ē vt diligam; deū ore: z q̄ ad h̄ dat sc̄dm p̄ceptū. s. Nō assu. no. dñi d̄ ei tui iuanū. Tertio tenemur deū diligere: nō tñ p̄bo aut lingua: s; ope z v̄tate: z p̄ h̄ ordinatū est tertiu p̄ceptū: qd̄ qd̄ scribit Exo. xx. c. sic. Mem̄o vt die sabbati sc̄rifices. Dicunt aut̄ illa sanctificari i lege q̄ diuio cultui applicant. Eū ergo i sabbato iubeat dñs vt hō vacet reb; diuis: iō sc̄rificari d̄r. S; qz sabbatū in rer̄p̄ta; re q̄es: iō q̄libet dies dñica p̄r diei dies sabbati: z s̄lt̄ q̄libet dies statuta ad veneratiōnē diuinā: i q̄b; cessandū ē ab opib; suis: vt. j. dicem;. Hinc Hiero. i ser. de die dñice resurrectois: ita inq̄t. Astra oia z elem̄ta letant: z q̄ patēte dño p̄tū lumē retraxerāt z fugerāt z noluerant suū creatorē asp̄cere crucifixū: nūc victozē illū z ab iheris resurgentē suo si dicit p̄r fulgore: z suo. p̄ sequunt officio. z itez ibidē subiūgit Hier. sic. quō maria p̄go mat dñi int̄ oēs m̄lieres p̄ncipatū tenet: ita int̄ ceteros dies hec oim̄ diez nr̄ ē. hec Hiero. No ta q̄ p̄ recreatiōe lāguēt; aie q̄ istō tertiu p̄ceptū diuine leg; p̄r expōit̄ q̄tuoz mo dis. P̄tio fm̄ sensuz lr̄alē. Est em̄ sensus lr̄al; fm̄ sc̄m̄ Tho. i. j. pre. q. j. art. x fundamētū alioz sensuz. ex q̄ solo pōt trahi argumētū: nō aut̄ ex his q̄ fm̄ allegoriā dicūt: vt d̄r Aug. i epla 3̄ Vincē. donatistā. Sic igit̄ fm̄ sensuz lr̄alē dies sabbati p̄cipit sc̄rificari: ad rep̄ntandū op; creatois mōi: a q̄ requeuisse d̄r de septia die. In cui; signū dies septia mādat sc̄rificāda. i. depurāda ad vacādū deo. Et iō i li. Exo. xx. c. d̄scribit p̄mo p̄ceptū d̄ sc̄rificatiōe sabbati cū d̄r. De mēto vt die sabbati sc̄rifices: deide assūḡt rō: cū subiūgit sic. Sex em̄ dieb; fec̄ sensu. lit; de; celū z terrā/ mare z oia q̄ i eis s̄t: z requeit i die septio. Hec ibi. Et sic d̄r. s. terall. Tho. i opusculo d. x. p̄ceptis, putat sp̄s sc̄r̄us q̄ futurū erāt aliq̄ ph̄i siue hereticū. q̄ eēt d̄icturi mūdū sp̄ fuisse. Et idcirco voluit de; vt custodiret vn; dies hebdomade i memoriā q̄ de; oia creauerat in sex dieb;: z i septia die requeit. i. cessauit a nouis creatur; zdendis. Un̄ Exo. xx. c. d̄r. Sex dieb; opaberis oia opa tua. Septio at̄ die sabbatū dñi dei tui est. Nota h̄ q̄ iudei in memoriā prime creatiois. qñ. s. creauit de; celū z terrā z oia q̄ in eis sunt celebrabāt sabbatū. Sed veniēs ch̄s in carnē fecit nouā creatiōnē. z ideo p̄ p̄mā creatiōnē hō terrenus creatus est: per secundā hō celestis effectus est. Unde Paulus ad Gal.

Istud p̄ceptū expōit̄ quatuor modis.

Nota de die sabbati sc̄rifices: deide assūḡt rō: cū subiūgit sic. Sex em̄ dieb; fec̄ sensu. lit; de; celū z terrā/ mare z oia q̄ in eis s̄t: z requeit i die septio. Hec ibi. Et sic d̄r. s. terall.

De tertio precepto

Secūdo ex vi. c. ait. In ch̄o Iesu neq; circūcīssio aliqd̄ valet neq; p̄putū: s; noua creatura. Que q̄dē creatura icipit in resurrectione ch̄i: vt dicem⁹. Sc̄do istud p̄ceptū planatur p̄t̄ exponit fm̄ intellectū mysticū v̄l sp̄iale. Nā sabbatū iterprat̄ q̄s. z sic sp̄ia istud p̄ceptū lit̄ sc̄at cessationē ab actu pcti z q̄erē mētis i deo. Ut aut̄ puri z q̄eti cū deo sta re valeam⁹ a trib; cauere debem⁹: put colligit̄ ex dict; b. Tho. in. ij. q. cxxij. relectuz mysticū. Debem⁹ cauere a tribus. Pr̄mu;.

Secūdu

Nota

Tertius.

**Opa cor
palia p̄t
fieri i die
festoz
oz i onib;**

**Tertio
exponit̄
allegoric**

v̄l. c. ait. In ch̄o Iesu neq; circūcīssio aliqd̄ valet neq; p̄putū: s; noua creatura. Que q̄dē creatura icipit in resurrectione ch̄i: vt dicem⁹. Sc̄do istud p̄ceptū planatur p̄t̄ exponit fm̄ intellectū mysticū v̄l sp̄iale. Nā sabbatū iterprat̄ q̄s. z sic sp̄ia istud p̄ceptū lit̄ sc̄at cessationē ab actu pcti z q̄erē mētis i deo. Ut aut̄ puri z q̄eti cū deo sta re valeam⁹ a trib; cauere debem⁹: put colligit̄ ex dict; b. Tho. in. ij. q. cxxij. relectuz mysticū. Debem⁹ cauere a tribus. Pr̄mu;. **Secūdu** debem⁹ in sabbato cauere ocū z negligētā: qz vt d̄r Ech c̄li. xxxij. c. Multā maliciā docuit ociositas. Et Hiero. ad Rusticū monachū i epla q̄ ic̄p̄t. Nil a ch̄iano felici⁹: d̄r sic. Fac aliqd̄ opis vt te sp̄ d̄sabol⁹ inue ntar occupatū. Et iō debem⁹ occupari dieb; festiuis i opib; sp̄ialib;: qz vt d̄c scrius Tho. i. ij. q. cxxij. ar. iij. in r̄n̄sione ad. iij. arg. Nullū sp̄ialis act⁹ exer cītū est i obseruationē sabbati: puta si q̄s doceat p̄bo v̄l sc̄pto: v̄l baptizet v̄l oret z hm̄ōi. **Nota** ḡ ad matorē itelligētā qd̄ legim⁹ in li. Nūe. xxvij. c. Qua lit̄ dixit d̄ns ad moylen vt p̄cipet filijs israel: qren⁹ q̄lib; die offerret vnū agnū mane: z vnū aliū v̄eipe. Sed in die sabbati p̄cepit vt duplicaret sacrificiū. i. vt offerret duos agnos imaculatos: sic parit̄ alia q̄ offerebant i sacrificio duplica bant in sabbato: vt d̄r ibidē. Sed qz stat⁹ ille iudatce leg⁹ erat tor⁹ figurat̄ leg⁹ gr̄e. Ideo nos ch̄iani: qz iusticia d̄z esse p̄fectior: in hac figura admonemur: vt in dieb; festiuis velim⁹ offerre matora. Et p̄mo debem⁹ offerre cor nostrū: z aiām nr̄az dolēdo de pctis: qz tale sacrificiū est nobilissimū z inf̄ oia deo gra tissimū: d̄ q̄ Dauid in ps. l. ait. Cor p̄ctū z humilitatū de⁹ nō desp̄cties. Et̄ am debem⁹ offerre sacrificiū orōnis z deuotiōis. de q̄ Dauid in ps. Dirigat orō mea sic incēsum in p̄spectu tuo. Nā d̄r scrius Tho. in opusculo de decē p̄cep̄ ptis: q̄ ideo fact⁹ est dies fest⁹ ad habendū sp̄iale leticiā quā facit deuota orō. Ideo in die festo debem⁹ multiplicare preces / p̄replatiōes z alia sp̄ialia exer citia audisēdo missas: diuina officia: p̄dicatiōes studia: z lectiōes sacre sc̄pture: qz q̄ est ex deo p̄ba dei au. Jo. viij. c. **Tertio** debem⁹ cauere opa corpalia. **Uñ** Hiere. xvij. ca. d̄r. Sacrificabis sabbatū vt nō facias op⁹ fūile. Et Leuit. xxij. c. Dē op⁹ fūile nō faciet; i eo. Dicit̄ aut̄ opa fūilia: opa mechanica: agrī cultura: mercatū: pctā: z oē opus ipeditens vacatiōē diuinā. Sz sc̄dū est fm̄ Tho. vbi sup. q̄ opa corpalia p̄t fieri in sabbato p̄pter q̄rtuoz. Pr̄mo p̄pter ne cessitatē: vñ d̄ns excusauit discipulos euellētes spicas in sabbato: d̄cēs i phas riseos. Nō legist; qd̄ fecerit dauid qñ esuri;: z q̄ cū eo erāt quō itrauit i domū dei z panes p̄positiōis comedit: q̄s nō licebat ei edere: neq; his q̄ cū eo erāt n̄ si solis sacerdotib;. **Bar. xij. c.** Sc̄do p̄pter eccl̄ie vilitatē. **Uñ** d̄r **Bar. xij. q.** sacerdotes faciebāt oia n̄caria in tēplo in die sabbati. **Tertio** p̄pter p̄t̄m̄ vilitatē vñ d̄ns curauit in die sabbati habētē manū aridā z p̄futauit iudeos rep̄hen dētes eū dādo exm̄ d̄ oue d̄cēs **Bar. xij. ca.** Quis erit ex vob; hō q̄ habeat ouē vnā z si ceciderit hec sabbat; i foueā nōnetenebit z leuabit eā: q̄ro mag; mell̄ oz ē hō oue: hec ibi. **Quarto** p̄pter supior; auctoritatē: vñ d̄ns p̄cepit iudeis vt cir cūciderēt i die sabbati. z sic p̄z expōitō s; intellectū mysticū. **Tertio** istud p̄ceptū

pōt exponi allegorice. Dicit autē sensus allegorice ab alleon grece qd est alienū
 z gōre snia: qñ aliena snia. Et iō qñ dicta vlt facta sacre scēpture exponūt dō chō
 dī sensū allegorice. Vñ apls ad Gal. iij. c. exponēs aliq facta abrahe dī: q sūt p
 allegorizā dicta. Sic igit allegorice loquēdo istō pceptū explanari pōt. dō chō
 Et sic sabbatū fuit figura qētē chōi i sepulchro q fuit septia die. Voluit ḡ de
 sabbatū obfuarī vt sic sacrificia scabāt mortē chōi: Ita qēs sabbatū figurabat
 reqēs corpīs chōi i sepulchro. Qd qdē dī qeuisse a corruptiōe. vñ dauid in ps.
 ait. Caro mea reqescet i spe. Et trez dauid. Nec dab serm tuū videre corruptiō
 onē. Sz nos chōiani talsa sacrificia q erāt figuralia nō suam: qz adueniēte re
 z pitate dō cessare figura: sic adueniēte sole cessat vmbra. Chōis ē sol iusticie:
 vmbra sē oia figuralia veruste legi. Et iō nota q totū tps qd decurū ē ab adā
 vsq ad diē resurrectiōis chōi dī tps tenebrosū z obscur: qz erat totū figurale: d
 q dī p Esa. ix. c. P plus q ābulabar i tenebz vidit lucē magnā: hīrātibz i regiōe
 vmbre mortū lux orta ē eis. z paul⁹ ad Ro. xij. c. Nox pcessit dies autē appropi
 quauit. Abijctam ḡ opa tenebray z induamur arma lucis: sic vñ die honeste
 ambulem. Cessauit ḡ tps illō figuralez obscur i sabbato pasche qñ chōis reqe
 uit i sepulchro. Significabat ei illa qēs q cessaret z sabbatū pñte pitate: eo
 q imediate dōbebat trāfferri in diē seqntē q fuit dies dñica. vñ pau. ad Ro. vj.
 c. ait. Quō chōis surrexit a mortuis p glā pīs ita z nos i nouitate vite ābule
 m. Si ei plātarī facti sum⁹ silitudini mortū ei⁹: silt z resurrectiōis crīm. hec
 paul⁹. Et qz resurrectio facta ē i dñica die iō celebram⁹ illū diē sic celebrāt ius
 dei sabbatū pñt pñā creationē. Hinc diu⁹ Hiero. i fmo. de die dñice resurrecti
 ctiōis: fmo icipit. Neqō frēs charissimī: dī sic. Quid mlti nece ē i fñta replica
 re. Dies me dñicet si voluero oē diei isti⁹ expōere sacim. Hoc tm dico q vntuer
 sa sabbatū grā z antiq illa festiuitas ppli iudeoy diei isti⁹ solēnitare mutata ē.
 Illi in sabbato nō facebāt op⁹ suile: nos in die dñica. Hec Hiero. Et ita prz
 explanatio allegorica. Quarto exponit istō pceptū sē sensū anagogicū. Est
 autē h nomē grecū. Nā dī anagoge ab ana qd ē surū z goge ductio: qñ surū
 ductio. Et iō qñ dicta aut facta i scēptur scris exponūt de his q sūt in etna glā
 dī sensū anagogicū. Et sic pceptū istō figurat illā etnā qētē fruitiōis dī q erit
 in patriā. Et idcirco nota fm Tho. in opusculo de decē pceptis: q aia nra añq p
 uentat ad illā etnā qētē opter vt pcedāt in nob tres qētes. Prio dō qēscere aia
 ab inqērudie pcti. Qz pctm bz in se qndā inqērudinē pñt quā aia q est in pctō
 nūq pōt qētari z pterea dī Sene. q pscia rea sp in pena est. Trez Sene. in li.
 de mortū ait. Cōscietā mag⁹ q famā irēde. falli nāq poter⁹ fama: pscietā po
 nūq. Et in li. de puidētia inqē. Propriū magnū virt est ip aīo esse felice z sine
 mortū pscietie trāire vltā. Hinc Elaias. lviij. c. dī sic. Cor ipū qñ mare feruēs
 qd qēscere nō pōt. Secō dō qēscere a passiōibz carnīs q dīstrahūt hoiez ab oī
 bono: qz vt ait paul⁹ ad Gal. v. c. Caro pceptit aduersus spm: spūs autē aduer
 sus carnē. Et breuī luxuria teste Hugōe ē imoderata carnīs pculātia: dulce
 venenū: ipoztuna lues: pñctiosa portio: q hūanū corp⁹ debilitat z vtrils anī ro/
 bur eneruat. Tertio dō aia nra qēscere ab occupatiōibz hui⁹ mōi: qz impossibi
 le est deū z mōm diligere: sic impossibile est duobz dñis fuitre: deo z diabolo: lu
 et z tenebz: supbie z hūilitati: victo z pcuri: bono z malo. Et qto mag⁹ ab a/
 more terrenoy aīm⁹ nī elōgat/ tāto mag⁹ firmat in deo. Vñ Aug. in li. lxxij.
 questionū ait. Charitat⁹ venenū est spes ad pscēdoz aut retinēdoz tēporaliū
 Proptea scri oia dñmiserūt vt qēscerēt in etna pace. hinc dō. Hec reqēs mea i
 seculū seculi: hic habitabo qm elegi eā. Et dicit prz q istud pceptū de scificati
 tiōe sabbatū est pñm morale z pñm cerimōntale. Si em cōsideret rōne signifi
 catiōis ē cerimōntale. Si aut pscideret rōe pñuosi oper⁹ est mortale. Pōt etiaz
 dicit pceptū naturale: ex eo q natural inclinatio ē hoī ad vacādū rebz diuīnis in

Quarto
 istud pce
 ptū expla
 nat ana
 gogice.
 Tres qe
 res.
 Prima.

Secūda
 quies.

Tertia
 quies.

De quarto precepto

aliquo tpe. Dicit etiam pceptū generale put figurat quietē fructiōis dei q̄ erit
in patria. Si aut̄ vis diligēt̄ rememorare q̄t modis offendit de⁹. In hoc p̄ce
pro recogita explanatiōe hui⁹ p̄cepti q̄ dat ab auctore mihi incognito sic.

Qui nō cōfessus: dimittēs ⁊ sac̄m.
In festis missaz sine culpa: inductor ad illud.
Qui manuale facit: vendēs: emēs nō edenda.
Festuntū frangit: q̄ tertia comedit hora.
Impletū in festo pctm: grauis extat.
Assumēs chrisma: sac̄m: vel mulierē.
Si pctōr erat mortale fune ligatus.
Ecclesie verito: q̄ tradidit tēpore sacro.
Chorizans: ludēs veneri mortali egit.
Sabbata sc̄rifices: violat reus atq̄ supbus.
Hec de tertio p̄cepto diuine legis dicta sufficiāt.

De quarto p̄cepto diuine legis.

Dost tria p̄cepta prime tabule q̄ ordināt nos ad dilec
ctionē dei. Superest vt videam⁹ de alijs septē p̄ceptis q̄ in secūda tabu
la fuerūt descripta ⁊ ordinata ad dilectionē primi. Sic em̄ sūt duo ge
neralia p̄cepta dilectiōis sc̄z dei ⁊ primi: ita in duab; tabul; hmoi p̄
cepta sūt distincta. In sc̄tus Tho. in. ij. q. cxxij. ar. v. vbi q̄rt̄. vtrū cōueniēt
tradat q̄rtū p̄ceptū de honoratiōe parētū: d̄t sic. Precepta decalogi ordināt ad
dilectionē dei ⁊ primi: iter primos aut̄ maxie obligamur parētib;. Et iō imedi
diate post p̄cepta ordinātia nos in deū ponit p̄ceptū ordinās nos ad parētes q̄
sūt p̄cūlare p̄ceptū n̄r̄ eē sic de⁹ est vniuersale p̄ceptū. ⁊ sic ē q̄dā affinitas
hui⁹ p̄cepti ad p̄cepta p̄me tabule. hec Tho. Primū q̄ p̄ceptū. ij. tabule q̄d
est quartū in ordine tot⁹ decalogi: describit in li. Exodi. xx. c. sic. Honora pa
trē tuā ⁊ matrē tuā vt sis lōgeus sup̄ terrā quā dñs de⁹ tu⁹ dabit tibi. Sup
q̄ p̄cepto notare debes: q̄ nulli alioꝝ p̄ceptoꝝ adiūgit p̄missiō lōgior; vite nisi
tū hūc p̄cepto. S; q̄re: Q̄ certe dignū est vt cōseruatoꝝ aliene vite: mereatur
cōseruatiōē vite p̄prie. Qui em̄ recognoscit b̄nificiū vite natural; quā h; a pa
rētib; efficit dignus nō solū vita natural; sed vita gr̄e q̄ est maior: ⁊ p̄ seque
vite gl̄ia q̄ est maxia. Sic p̄ oppositū de his q̄ inhonorāt parētes suos: iusto d̄i
iudicio inhonorant hac triplici vita. Sed cōtra. Videt q̄ p̄missiō lōgioris
vite q̄ addit hūc p̄cepto: sit incōueniēs ⁊ deceptoria. Nā cōtingit quōq̄ imo ex
pertētia hoc docet: q̄ plures q̄ honorāt parētes suos citi⁹ moriunt. Et cōuer
so multū q̄ p̄bo ⁊ facto offendūt parētes diuti⁹ cōseruant in p̄senti vita. Et sic
videt talis p̄missiō incōueniēs. Hūc obiectiōi r̄ideo fm̄ Tho. ij. q. cxxij. ar.
v. in respōsiōe ad. iij. arg. Et itē in opusculo. de decē p̄ceptis: Vbi d̄t q̄ lō
geitas p̄mittit honorātib; parētes nō solū q̄rtū ad futurā vitā: sed etiam q̄rtū
ad p̄sentē: ⁊ hoc rōnabilt; q̄ ille q̄ gratus est b̄nificiō meret fm̄ quandā cōgruē
tiā vt sibi b̄nificiū cōseruet: sed p̄t ingratiūdinē meret q̄s b̄nificiū pdere. Et q̄
b̄nificiū vite corporalis post deū habem⁹ a parētib;: ideo ille q̄ honorat parētes
suos tanq̄ grat⁹ meret vite cōseruatiōē. Qui p̄o inhonorat parētes tanq̄ in
grat⁹ meret vita p̄uari. Sed q̄ p̄senti bona vl̄ mala nō cadunt sub merito
vl̄ demerito: nisi in q̄rtū ordinant ad futurā remuneratiōē. Iō quōq̄ fm̄ occul
taz ratiōē diuinor; iudicioꝝ q̄ maxie futurā remuneratiōē respiciūt aliq̄ filij q̄
sūt p̄ij in parētes citi⁹ vita p̄tuant. Alij p̄o q̄ sunt impij in parētes diuti⁹ vi
uunt. S; nota q̄ p̄prie d̄t vita lōga q̄n̄ est plena virtutib; ⁊ q̄ nō mēsurat tpe s;
actiōe fm̄ p̄m. Et iō p̄tuosus ⁊ sc̄tus diu viuit q̄uis cito moriat corporaliter
Vñ Sap. iij. c. d̄. Cōsummat⁹ in breui expleuit t̄pa sua: placita ei erat dō aia

Nulli p̄
ceptoꝝ p̄
mittit vi
ta longa
nisi hūc

Quare
boni filij
altq̄ citi
us mori
unt.